

Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag

Årsredovisning 2009

Innehållsförteckning	Sida
Förvaltningsberättelse	2
Femårsöversikt och nyckeltal	6
Resultaträkningar	7
Balansräkningar	9
Förändringar i eget kapital	13
Kassaflödesanalys	14
Resultatanalys	16
Noter	17
Redovisningsprinciper (not 1)	17
Överväganden och bedömningar (not 2)	21
Risker och riskhantering (not 3)	22
Övriga noter	34
Styrelse, revisorer och verkställande ledning	43
Patientskadenämnden och Patientförsäkringsföreningen	45

Bolagsstämma hålls den 19 maj 2010

Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag
Medborgarplatsen 3
118 26 Stockholm

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Styrelsen och verkställande direktören för Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag (LÖF) avger härmed redovisning för räkenskapsåret 2009, bolagets femtonde verksamhetsår.

Organisation

Regeringen beslöt den 10 november 1994 att stadfästa bolagsordning och bevilja LÖF koncession tillsvidare för i bolagsordningen angiven försäkringsklass. LÖF stiftades vid en konstituerande bolagsstämma den 11 november 1994. Finansinspektionen registrerade bolaget den 16 december 1994.

1 augusti 2003 förvärvades Försäkringsaktiebolaget Skandias och Folksam ömsesidig sakförsäkrings sjuttio procentiga aktieinnehav i PSR Personskadereglering AB (PSR) varvid PSR övergick till att bli ett helägt dotterbolag. PSR är ett skaderegleringsföretag vars huvudsakliga verksamhet utgör reglering av patientförsäkringsskador för LÖF:s räkning. PSR har försatts i likvidation i januari 2010 och PSR:s verksamhet har fr.o.m. årsskiftet övertagits av LÖF.

Delägare

De 18 landstingen, Region Skåne, Västra Götalandsregionen och Gotlands kommun är i egenskap av försäkringstagare i bolaget även dess delägare.

Verksamhet

LÖF försäkrar landstingens, Region Skånes, Västra Götalandsregionens och Gotlands kommuns ansvarighet gentemot patienter som skadas i samband med hälso- och sjukvård. Verksamheten startade den 1 januari 1995 med direkt försäkring avseende allmän ansvarighet (försäkringsklass 13). Nämda ansvarighet var från 1975 och fram till utgången av 1994 försäkrad av Konsortiet för patientförsäkring.

LÖF:s ansvarighet är begränsad för varje skadehändelse till 1 000 gånger det basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gäller när ersättningen bestäms samt för varje skadad patient till 200 gånger detta basbelopp för varje skadehändelse. Styrelsen kan medge ex gratia att överskrida maximibelopp i försäkringsvillkor och lagstiftning för att tillförsäkra patient som fått kroppsskada/personskada skälig levnadsstandard enligt LÖF:s styrelses definition.

LÖF arbetar också aktivt med skadeförebyggande verksamhet och har samarbete med medicinska professioner för att i tvärprofessionell samverkan minska vårdskador inom bland annat förlossning, infektioner vid höft- och knäoperationer samt framtagande och användning av checklista för operationer.

Administration

Bolaget har utöver verkställande direktör fem anställda. Medelantalet anställda för koncernen verksamhetsåret 2009 uppgår till 107 (108).

Ekonomitjänster har tillhandahållits av dotterbolaget PSR. Aktuarietjänster har tillhandahållits av Alpha Consulting A/S. Medelsförvaltningsavtal rörande placeringstillgångar har ingåtts med SKL (Sveriges Kommuner och Landsting). Bevakning av att LÖF följer de för försäkringsbolag gällande lagar och förordningar har skett i samarbete med Aon Insurance Managers (Sweden) AB.

Skaderegleringsverksamheten har skötts av PSR enligt träffat avtal. Enligt avtalet skall PSR bli ansvarig för utifrån de försäkringsvillkor som gäller vid varje tillfälle svara för mottagning och registrering av skadeanmälningar, personskadestredning och utbetalning av ersättningar. Vidare skall PSR bereda ärende där utlåtande begärts av Patientskadenämnden, där skadelidande begärt avgörande av skiljemän samt där skadelidande genom stämning påkallat rättslig prövning.

Styrelsens arbete

LÖF:s styrelse har haft 8 sammanträden under 2009. Bolagsstämman beslutade i juni om en utökning av antalet ledamöter från 5-7 till 7-9 för att inkludera ytterligare kompetenser i styrelsen. Under året har styrelsen gått igenom de styrande regelverken och vid behov reviderat respektive policy och instruktion. Alla styrdokument fastställs minst en gång årligen av styrelsen, oavsett om de förändras eller inte. Styrelsen har under året bland annat behandlat följande frågor: framtida finansieringen av LÖF, återförsäkring, egen beräkningsmodell för solvens, sammanslagning av LÖF med dotterbolaget PSR och LÖF:s framtida inriktning, rekrytering av VD samt skadeförebyggande insatser.

Verksamhetens resultat

Verksamheten i LÖF har utvecklats planerligt under verksamhetsåret.

Inom parentes angivna tal avser motsvarande period 2008.

Koncernen

Premieinkomsten uppgick till 950 000 (890 000) kkr.

Koncernens resultat före skatt uppgår till 304 331 (32 900) kkr.

Moderbolaget

Premieinkomst

Premieinkomsten uppgick till 950 000 (890 000) kkr.

Skadefall

Den totala skadekostnaden för åren 1975-2009 beräknas till 10 387 Mkr exklusive kostnaderna för patientskadenämnden, varav 644 Mkr beräknas för försäkringsåret 2009. Avsättningen för oreglerade skador, d.v.s. LÖF:s kvarstående åtaganden för patientskador, beräknas till 5 499 Mkr per 31 december 2009. Härtill kommer avsättning på 230 Mkr till skaderegleringsreserv samt avsättning på 6 Mkr för kostnaden för utbetalningar Ex Gratia avseende ersättningar till patienter som drabbats av Hepatit C. Bolagets premiefordran på delägarna uppgår vid samma tidpunkt till 6 000 Mkr. Delägarna har bekräftat att LÖF:s fordran på dem har upptagits i deras bokslut per 31.12.2009.

Kapitalavkastning

Den totala kapitalavkastning uppgår till 21 833 (25 660) kkr vari ingår aktieutdelning uppgående till 0 (0) kkr.

Koncernbidrag

LÖF har mottagit från PSR ett koncernbidrag om 8 411 (5 709) kkr.

Årets resultat (moderbolaget)

Resultatet före bokslutsdispositioner och skatt uppgår till 296 253 (26 422) kkr.

LÖF:s konsolideringskapital ökade med 58,17 % och uppgår efter mottaget koncernbidrag till 861 934 (544 945) kkr.

Resultatet efter skatt och avsättning till säkerhetsreserv uppgår till 0 (0) kkr.

Koncernen

Fritt eget kapital i koncernen uppgår till 198 170 kkr varav årets resultat är 223 965 kkr. Någon avsättning till bundna reserver föreslås ej. Ytterligare information finns under rubriken Koncernredovisning.

Viktigare händelser

Överklagandet av Finansinspektionens beslut om varning och straffavgift beslutet

Finansinspektionen beslutade den 25 april 2008 att meddela LÖF en varning samt en straffavgift om 2 miljoner kronor. LÖF beslutade i juli 2008 att överklaga beslutet vad gäller varningen till Kammarrätten och vad gäller påföljden till Länsrätten och framhöll då att Finansinspektionen varit informerad om och accepterat LÖF:s redovisningsmodell och att LÖF före beslutet rättat till brister.

Parterna har sedan överklagandet fram till augusti 2009 beretts möjlighet att yttra sig till Kammarrätten vid total nio tillfällen. Yttrandena har fokuserat på LÖF redovisningsmodell för ökning av fordran samt LÖF:s fordran på landstingen. När det gäller redovisningsmodellen har den av Finansinspektionen utsedde revisorn informerat inspektionen redan 2002. Beträffande frågan om LÖF:s fordran på landstingen ingick denna inte i Finansinspektionens ursprungliga beslut och utlåtande. Under hösten och vintern har Kammarrätten berett ärendet och en dom förväntas komma under våren 2010.

Redan 2008 tillsatte LÖF en utredning för att se över sin finansieringsmodell. Denna strider inte enligt LÖF:s tolkning mot lagstiftningen men LÖF har ändå påbörjat ett arbete för att formalisera fordran mot landstingen. Vid ett möte med Finansinspektionen i mars 2009 presenterade LÖF ett förslag. Huvudlinjerna i den framtida lösningen redovisades därefter på ett ägarmöte i april 2009. Ytterligare avstämning har skett med Finansinspektionen i juni, september och december. LÖF planerar att presentera ett slutligt förslag för delägarna under våren 2010. Därefter finns det möjlighet för bolagsstämman, om den ställer sig positiv till förslaget, att fatta beslut den 19 maj 2010. Ett eventuellt beslut beräknas kunna genomföras fr.o.m. den 1 januari 2011.

CA
Kamif

Översyn av patientskadelagen samt ny patientsäkerhetslag

Patientskadeutredningen betänkande "Patientskadelagen och Läkemedelsförsäkringen – en översyn" SOU 2004:2 avgavs i februari 2004. Proposition har ännu ej lämnats till riksdagen. Patientsäkerhetsutredningen lämnade sitt betänkande SOU 2008:17 "Patientsäkerhet. Vad har gjorts? Vad behöver göras?" i december 2008. Denna har resulterat i ett förslag till proposition, Patientsäkerhet och tillsyn, som avlämnats till Lagrådet 9 februari 2010. Båda utredningarna innehåller förslag om utökad upplysningsskyldighet från vårdgivare till patienten vid patientskada. Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2011. Utökad upplysningsskyldighet enligt ovan kan leda till ökade skadekostnader för bolaget.

VD-skifte

Under året har LÖF:s tidigare VD Kaj Essinger gått i pension. I avvaktan på tillsättning av en permanent VD har Agneta Peterz varit tillförordnad VD sedan den 21 september 2009. Fr.o.m 1 april 2010 tillträder Lars Andåker som VD.

Övertagande av verksamheten i PSR Personskadereglering AB

Från den 1 januari 2010 har LÖF övertagit verksamheten i dotterbolaget PSR. Övertagandet inkluderar tillgångar, skulder, rättigheter, skyldigheter samt dess personal. PSR kommer därefter att likvideras. I samband med detta har PSR:s VD erhållit ett avgångsvederlag. Sammanslagningen är en naturlig del av att PSR varit ett helägt dotterbolag sedan 2003. Bolagen har sedan flera år suttit i samma kontorslokaler och arbetat nära varandra. Den sammanslagna verksamheten förväntas leda till ökad effektivitet, lägre kostnader och förbättrad intern kontroll.

Förberedelser för Solvency II

Europeiska kommissionens Solvency II-direktiv publicerades år 2007. Jämfört med den nuvarande Solvency I-regleringen ska det regulatoriska kapitalkravet bättre reflektera den specifika riskprofilen av varje företag. Detta kommer att främja företags fokus på sund riskhantering och intern kontroll och därmed bygga in riskmedvetenhet i hela organisationen.

För att förbereda LÖF för de förväntade förändringarna, har arbete påbörjats för att säkerställa full implementering av Solvency II till 2012. Arbetet har bland annat omfattat framtagande av en egen intern modell utifrån LÖF:s unika struktur kopplat till en ekonomisk prognos för att möta det framtida kapitalkravet. Den interna modellen och framtagna förutsättningar för denna har kommunicerats med Finansinspektionen.

Förslag till vinstdisposition

Till bolagsstämman förfogande står enligt balansräkningen 200 000 kkr.
Styrelsen och verkställande direktören föreslår att beloppet disponeras enligt följande:

I ny räkning överförs	<u>200 000 kkr</u>
	200 000 kkr

Handwritten initials/signature

Femårsöversikt och nyckeltal - Moderbolaget

Resultat	2009	2008	2007	2006	2005
Premieintäkt	950 000	890 000	810 000	912 000	819 000
Kapitalavkastning, netto i					
Försäkringsrörelsen	21 356	25 660	7 959	7 391	4 691
Försäkringsersättningar	-652 901	-869 688	-800 582	-934 442	-813 726
Driftskostnader	-22 302	-19 549	-13 108	-13 559	-10 208
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	296 153	26 423	4 269	-28 610	-243
Årets resultat	0	0	0	0	0

Ekonomisk ställning

Placeringsstillgångar (verkligt värde) inkl Kassa och Bank	587 266	435 134	327 346	314 229	365 312
Försäkringstekniska avsättningar	5 735 000	5 614 468	5 306 629	4 978 150	4 493 639

Konsolideringskapital

Beskattat eget kapital	200 000	200 000	100 000	-	-
Obeskattade reserver	652 972	348 333	316 215	300 559	316 750
Övervärden/undervärden i obligationer och andra räntebärande värdepapper	8 962	-3 388	-	2 392	5 897
	861 934	544 945	416 215	302 951	322 647

varav uppskjuten skatt i konsolideringskapital 171 732 97 533 88 540 84 826 90 341

Kapitalbas	852 972	548 333	416 215	302 951	322 647
Erforderlig solvensmarginal	310 557	310 557	303 363	303 398	288 692

Nyckeltal

Skadeförsäkringsrörelse					
Skadeprocent	68,73	97,72	98,84	102,46	99,36
Driftskostnadsprocent	2,35	2,20	1,62	1,49	1,25
Totalkostnadsprocent	71,08	99,92	100,46	103,95	100,61

Kapitalförvaltningen

Direktavkastning %	2,74	4,43	3,52	5,67	3,02
Totalavkastning %	2,74	4,43	3,52	5,67	3,02

Ekonomisk ställning

Konsolideringsgrad %	91	61	51	33	39
----------------------	----	----	----	----	----

Femårsöversikt för koncernen lämnas inte då endast moderbolaget bedriver försäkringsrörelse och dotterbolagets resultat- och balansräkning inte påverkar ovan lämnad information.

64
Kant

RESULTATRÄKNING (kk) - Moderbolaget

TEKNISK REDOVISNING

AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSE	Not	2009	2008
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)			
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	(4)	950 000	890 000
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	(5)	21 356	25 660
Försäkringsersättning (efter avgiven återförsäkring)			
Utbetalda försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	(6)	-532 369	-561 848
Förändring i Avsättning för oreglerade skador före avgiven återförsäkring		<u>-120 532</u>	<u>-307 840</u>
		-652 901	-869 688
Driftskostnader	(7)	<u>-22 302</u>	<u>-19 549</u>
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	(8)	296 153	26 423

ICKE-TEKNISK REDOVISNING

Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		296 153	26 423
Kapitalavkastning, intäkter	(9)	22 105	26 351
Kapitalavkastning, kostnader	(10)	-749	-692
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-21 356	-25 660
Övriga intäkter		<u>100</u>	<u>-</u>
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		296 253	26 422
Bokslutsdispositioner			
Mottaget koncernbidrag		8 411	5 709
Avsättning till/uttag ur Säkerhetsreserv		<u>-304 638</u>	<u>-32 118</u>
Resultat före skatt		26	13
Skatt på årets resultat		<u>-26</u>	<u>-13</u>
Årets resultat		0	0

BALANSRÄKNING (kk) - Koncernen

	Not	2009-12-31	2008-12-31
TILLGÅNGAR			
Placeringstillgångar			
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	(13)	558 147	446 419
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring, försäkringstagare	(3)	6 000 000	5 700 000
Övriga fordringar	(3)	<u>814</u>	<u>9 345</u>
		6 000 814	5 709 345
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar		1 788	2 708
Kassa och bank		<u>20 157</u>	<u>14 196</u>
		21 945	16 904
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränteintäkter		12 093	6 209
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		<u>2 457</u>	<u>3 625</u>
		14 550	9 834
SUMMA TILLGÅNGAR		6 595 456	6 182 502
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Garantikapital		-	-
Bundna reserver		<u>481 240</u>	<u>256 721</u>
Fritt eget kapital			
Fria reserver		-25 795	169 138
Årets resultat		<u>223 965</u>	<u>29 585</u>
		198 170	198 723
Summa eget kapital		679 410	455 444
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Avsättning för oreglerade skador	(14) (15)	5 735 000	5 614 468
Avsättning för uppskjuten skatt	(11)	171 732	91 612
Skulder			
Övriga skulder		3 942	12 688
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		<u>5 372</u>	<u>8 290</u>
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		6 595 456	6 182 502

GA
L-74

POSTER INOM LINJEN

Not

2009-12-31

2008-12-31

Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser

Tillgångar med förmånsrätt

(18)

6 100 000

5 905 646

Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter

inga

inga

Ansvarsförbindelser

inga

inga

Åtaganden

inga

inga

Konst

BALANSRÄKNING (kk) - Moderbolaget

	Not	2009-12-31	2008-12-31
TILLGÅNGAR			
Placeringsstillgångar			
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar i koncernföretag	(12)	11 513	11 513
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	(13)	<u>558 147</u>	<u>434 494</u>
		569 660	446 007
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring, försäkringstagare	(3)	6 000 000	5 700 000
Övriga fordringar	(3)	<u>57</u>	<u>13 056</u>
		6 000 057	5 713 056
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar		118	216
Kassa och bank		<u>20 157</u>	<u>4 028</u>
		20 275	4 244
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränteintäkter		12 093	6 131
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		<u>2 457</u>	<u>35</u>
		14 550	6 166
SUMMA TILLGÅNGAR		6 604 542	6 169 473
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Garantikapital		-	-
Fritt eget kapital			
Balanserat resultat		200 000	200 000
Årets resultat		<u>-</u>	<u>-</u>
		200 000	200 000
Obeskattade reserver			
Säkerhetsreserv		652 972	348 333
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Avsättning för oreglerade skador	(14) (15)	5 735 000	5 614 468
Skulder			
Övriga skulder		15 951	2 757
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		<u>619</u>	<u>3 915</u>
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		6 604 542	6 169 473

Handwritten initials/signature

POSTER INOM LINJEN	Not	2009-12-31	2008-12-31
Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser			
Tillgångar med förmånsrätt	(18)	6 100 000	5 905 645
Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter		inga	inga
Ansvarsförbindelser		inga	inga
Åtaganden		inga	inga

12/12/09

Eget kapitalräkning 2009

Koncernen

	Garanti- kapital	Bundna reserver	Fria reserver	Årets resultat	Summa eget kapital
Belopp vid årets ingång	-	256 721	169 138	29 585	455 444
Vinstdisposition	-	-	29 585	-29 585	-
Kapitaltillskott	-	-	-	-	-
Förändring under året	-	224 519	-224 519	-	-
Justering av belopp vid årets ingång	-	-	1	-	1
Årets resultat	-	-	-	223 965	223 965
Belopp vid årets utgång	-	481 240	-25 795	223 965	679 409

Moderbolaget

	Garanti- kapital	Bundna reserver	Balanserat resultat	Årets resultat	Summa eget kapital
Belopp vid årets ingång	-	-	200 000	-	200 000
Kapitaltillskott	-	-	-	-	-
Årets resultat	-	-	-	0	0
Belopp vid årets utgång	-	-	200 000	0	200 000

Eget kapitalräkning 2008

Koncernen

	Garanti- kapital	Bundna reserver	Fria reserver	Årets resultat	Summa eget kapital
Belopp vid årets ingång	-	227 674	86 417	11 948	326 039
Vinstdisposition	-	-	11 948	-11 948	-
Kapitaltillskott	-	-	100 000	-	100 000
Förändring under året	-	29 047	-29 047	-	-
Justering av belopp vid årets ingång	-	-	-180	-	-180
Årets resultat	-	-	-	29 585	29 585
Belopp vid årets utgång	-	256 721	169 138	29 585	455 444

Moderbolaget

	Garanti- kapital	Bundna reserver	Balanserat resultat	Årets resultat	Summa eget kapital
Belopp vid årets ingång	-	-	100 000	-	100 000
Kapitaltillskott	-	-	100 000	-	100 000
Årets resultat	-	-	-	0	0
Belopp vid årets utgång	-	-	200 000	0	200 000

GA

Kassaflödesanalys

Koncernen

2009-12-31

2008-12-31

Den löpande verksamheten

Försäkringsverksamheten

Inbetalda premier	650 000	475 000
Utbetalda skador	-532 020	-560 517
Utbetalningar avseende driftskostnader	-23 931	-15 942
	<u>94 049</u>	<u>-101 459</u>

Placeringsverksamhet

Erhållna utdelningar på aktier och liknande värdepapper	-	-
Erhållna räntebetalningar på räntebärande värdepapper	18 236	26 063
Utbetalda räntor avseende räntebärande värdepapper	-	-
Köp och försäljning av värdepapper	-113 393	-104 754
	<u>-95 157</u>	<u>-78 691</u>

Övrigt kassaflöde från den löpande verksamheten

0

4 532

**Kassaflöde från den löpande verksamheten före
räntebetalningar och skatter**

-1 108

-175 618

Betalda räntor

-70

-48

Finansieringsverksamhet

Ovillkorat kapitaltillskott

7 139

185 270

Periodens kassaflöde

5 961

9 604

Kassa och bank

Kassa och bank vid årets början

14 196

4 592

Kassa och bank vid periodens slut

20 157

14 196

Periodens kassaflöde

5 961

9 604

DP K 04

Kassaflödesanalys

Moderbolaget

2009-12-31

2008-12-31

Den löpande verksamheten

Försäkringsverksamheten

Inbetalda premier	650 000	475 000
Utbetalda skador	-529 079	-561 787
Utbetalningar avseende driftskostnader	-23 931	-15 942
	<hr/>	<hr/>
	96 990	-102 729

Placeringsverksamhet

Erhållna utdelningar på aktier och liknande värdepapper		-
Erhållna räntebetalningar på räntebärande värdepapper	17 766	24 697
Utbetalda räntor avseende räntebärande värdepapper	-	-
Köp och försäljning av värdepapper	-125 318	-104 754
	<hr/>	<hr/>
	-107 552	-80 057

Övrigt kassaflöde från den löpande verksamheten 19 552 0

Kassaflöde från den löpande verksamheten före räntebetalningar och skatter

8 990 -182 786

Finansieringsverksamhet

Ovillkorat kapitaltillskott 7 139 185 270

Periodens kassaflöde

16 129 2 484

Kassa och bank

Kassa och bank vid årets början 4 028 1 544

Kassa och bank vid periodens slut 20 157 4 028

Periodens kassaflöde

16 129 2 484

Resultatanalys (kk) - för moderbolaget

Per 2009-12-31

Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat

	Not	Totalt	Direkt försäkring i Sverige Företags- och fastighetsförsäkring
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)	1)	950 000	950 000
Kapitalavkastning överförd från försäkringsrörelsen		21 356	21 356
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	2)	-652 901	-652 901
Driftskostnader		-22 302	-22 302
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		296 153	296 153
Avvecklingsresultat tidigare år		221 924	221 924

Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring

Avsättning för ej intjänade premier o kvardröjande risker		-	-
Avsättning för oreglerade skador		5 735 000	5 735 000
Summa försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring		5 735 000	5 735 000

Noter till Resultatanalys för skadeförsäkringsrörelse

	Totalt	Direkt försäkring i Sverige Företags- och fastighetsförsäkring
1) Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)	950 000	950 000
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	950 000	950 000
Förändring i Avsättning för ej intjänade premier o kvardröjande risker	-	-
2) Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	-652 901	-652 901
Utbetalda försäkringsersättningar		
Före avgiven återförsäkring	-532 369	-532 369
Förändring i ersättning för oreglerade skador		
Före avgiven återförsäkring	-120 532	-120 532

Handwritten signature: GA

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Företagsinformation

Denna årsredovisning och koncernredovisning för Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag har upprättats och godkänts för publicering av styrelsen och verkställande direktören den 25 mars 2010 och kommer att föreläggas bolagsstämman 2010 för fastställande. Bolaget är ett svenskt ömsesidigt försäkringsbolag med säte och huvudkontor i Stockholm, Sverige. Koncernens huvudsakliga verksamhet beskrivs i förvaltningsberättelsen.

Uttalande om överensstämmelse med tillämpade regelverk

LÖF upprättar från och med 2007 finansiella rapporter enligt lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag, (FFFS 2008:26) och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2. LÖF tillämpar lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och FFFS 2008:26. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Värderingsgrunder för upprättande av redovisningen

Redovisningen baseras på historiska anskaffningsvärden. De finansiella rapporterna och noterna presenteras i tusentals svenska kronor (kkkr), om inte annat anges.

Grunder för konsolidering

Koncernens resultat- och balansräkningar omfattar alla företag i vilka moderbolaget direkt eller indirekt har mer än hälften av aktiernas röstvärde samt företag i vilka koncernen på annat sätt har ett bestämmande inflytande och en mer betydande andel av resultatet av deras verksamhet.

Samtliga förvärv av företag är redovisade enligt förvärvsmetoden. Obeskattade reserver redovisade i de enskilda koncernföretagen är uppdelade i koncernens balansräkning i en kapitaldel och en skattedel. Kapitaldelen är förd till bundna reserver. Skattedelen är redovisad som avsättning under rubriken Avsättning för uppskjuten skatt.

Övergång till lagbegränsad IFRS

Från och med 2007 har LÖF implementerat lagbegränsad IFRS och tillämpar det i såväl moderbolaget som koncernen. Övergången har främst inneburit krav på tilläggsupplysningar.

Nedan följer kommentarer till de för LÖF viktigaste redovisningsprinciperna.

Tillämpade principer för poster i koncernens balansräkning

Räntebärande värdepapper

Placeringsstillgångarna har klassificerats såsom investeringar som hålls till förfall och har värderats till upplupet anskaffningsvärde.

göran GA

Fordringar

Fordringar har klassificerats såsom, lånefordringar och kundfordringar och redovisas till det belopp som förväntas inflyta. Avsättning för osäkra fordringar görs normalt utifrån en individuell värdering av fordran.

Kassa och bank

Kassa och bank består av banktillgodohavanden och har klassificerats som lånefordringar och kundfordringar.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av

- Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt
- Avsättning för oreglerade skador.

Avsättningarna motsvarar förpliktelserna enligt ingångna försäkringsavtal.

Samtliga avtal är klassificerade som försäkringsavtal enligt IFRS 4.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker

Avsättningen för ej intjänade premier avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på redan ingångna försäkringskontrakt.

Avsättningen för ej intjänade premier beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporisberäkning. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna, ska avsättning för ej intjänade premier förstärkas med ett tillägg för kvardröjande risker. Beräkningen av avsättningen för kvardröjande risker ska även beakta ännu ej förfallen terminspremie.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättning för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats till LÖF, så kallad IBNR-avsättning. I avsättningen för oreglerade skador ingår skadeersättningar inklusive samtliga kostnader för skadereglering.

Avsättningen för oreglerade skador beräknas med hjälp av statistiska metoder eller genom individuella bedömningar av enskilda skadefall. Oftast används en kombination av de båda metoderna, beslutade skador bedöms individuellt samt tillägget för inträffade men ännu ej rapporterade skador, IBNR-avsättningen, beräknas med hjälp av statistiska metoder. Avsättningen för oreglerade skador diskonteras ej med undantag för avsättningar för skadelivräntor som nuvärdesberäknas enligt vedertagna livförsäkringstekniska metoder med beaktande av förväntad inflation och dödlighet.

Pensionskostnader, pensionsförpliktelser och andra ersättningar till anställda

Pensionsförpliktelser i LÖF-koncernen omfattar pensionsplaner genom kollektivavtal och socialförsäkringslagar samt vissa individuella avtal. Enligt kollektivavtalet erbjuds vissa anställda att erhålla pension vid 62-års ålder. Avgiften härför kostnadsförs när möjligheten utnyttjas. Det förekommer i huvudsak avgiftsbestämda planer. För avgiftsbestämda planer utgör pensionskostnaden den premie som erläggs för tryggnad av pensionsförpliktelsena.

GA
Ken JK

Tillämpade principer för poster i koncernens resultaträkning

I resultaträkningen sker en uppdelning i resultatet för försäkringsrörelsen – det tekniska resultatet – och det icke-tekniska resultatet, som i huvudsak är hänförligt till kapitalförvaltningen.

Posterna som ingår i det tekniska resultatet avser till helt övervägande del koncernens verksamhet som försäkringsgivare, d.v.s. överföring av försäkringsrisk enligt definitionen i IFRS 4 Försäkringsavtal.

Premieinkomst

Med premie avses den ersättning som ett försäkringsbolag erhåller av försäkringstagaren för att acceptera överföring av försäkringsrisk. Premieinkomsten redovisas efter förfallodagsprincipen. Det innebär att premieinkomsten redovisas i resultaträkningen när årspremien eller - vid uppdelning av den avtalade försäkringsperiodens premie på flera delbelopp - när den första delpremien förfaller till betalning. Premieinkomsten avser hela försäkringsperioden oavsett om premien är aviserad eller ej.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen avsätts till premiereserv i balansräkningen. Beräkning av avsättning till premiereserv sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid.

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

Den totala kapitalavkastningen redovisas i det icke-tekniska resultatet. Den del av kapitalavkastningen som anses belöpa på försäkringsrörelsen förs över från kapitalförvaltningens resultat till tekniskt resultat för försäkringsrörelsen.

Försäkringsersättningar

De totala försäkringsersättningarna för redovisningsperioden omfattar dels under perioden utbetalda försäkringsersättningar, dels förändringar i avsättningar för oreglerade skador. Försäkringsersättningar inkluderar förutom skadeersättningar även kostnader för skadereglering. Avsättningar för oreglerade skador indelas i rapporterade och befarade skador (IBNR).

Driftskostnader

I resultaträkningens tekniska resultat redovisade driftskostnader för perioden uppdelas på kostnader för handläggning av försäkringskontrakt som innefattar överföring av försäkringsrisk och kostnader för övrig försäkringsteknisk verksamhet. De administrativa kostnaderna avser både direkta och indirekta kostnader och funktionsindelas utifrån följande funktioner; Skadereglering, Administration och Övrigt. Kostnader för skadereglering ingår i försäkringsrörelsens administrativa kostnader men redovisas bland försäkringsersättningar i resultaträkningen.

Skatt

Koncernens skattekostnad beräknas i enlighet med IAS 12 Inkomstskatter. Det innebär att såväl aktuell som uppskjuten skatt beräknas och redovisas. Aktuell skatt beräknas individuellt för varje bolag i enlighet med gällande skatteregler. Inkomstskatten under året var 26,3 procent av den beskattningsbara inkomsten. Uppskjuten skatt hänförlig till temporära skillnader mellan värden i redovisningen och motsvarande skattemässiga värden beaktas i redovisningen. Intäkter som redovisas i periodens resultaträkning och som beskattas först i en senare period belastas i resultaträkningen med en uppskjuten skattekostnad och medför en motsvarande skuldpost, Uppskjutna skatteskulder. På motsvarande sätt uppkommer det för kostnader vilka medför avdrag vid beskattning först i en senare period en uppskjuten skatteintäkt och en uppskjuten skattefordran. Uppskjutna skattefordringar och skulder netto redovisas i de fall de avser samma skattemyndighet och är kvittningsbara. Uppkomna skattemässiga underskott redovisas som uppskjutna skattefordringar om det bedöms sannolikt att de kan utnyttjas mot skattemässiga överskott i framtiden.

Redovisningsprinciper i moderbolaget

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom på ett fåtal områden, de väsentligaste är:

Redovisning av innehav i dotterbolag

Dotterbolag redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar.

Skatter

I moderbolaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Not 2 Väsentliga överväganden och bedömningar som påverkar redovisningen

Vid upprättande av finansiella rapporter i enlighet med lagbegränsad IFRS förutsätts att styrelsen och företagsledningen gör bedömningar och antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Bedömningarna och antagandena är bl.a. baserade på historiska erfarenheter och kunskaper om försäkringsbranschen. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa bedömningar.

Bedömningar gjorda av styrelsen och företagsledningen vid tillämpningen av lagbegränsad IFRS som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna för räkenskapsåren 2009 och senare år samt bedömningar som kan medföra väsentliga justeringar i påföljande års finansiella rapporter kommenteras nedan.

Värdering av placeringstillgångar

LÖF har valt att tillämpa det s.k. historiska anskaffningsvärdet alternativet i IAS 39 vid redovisningen av samtliga finansiella placeringstillgångar då placeringstillgångarna behålls till förfall.

Försäkringstekniska avsättningar

Avsättningen för oreglerade skador ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna för samtliga inträffade skador, inklusive de skador som ännu inte rapporterats till LÖF, så kallad IBNR-avsättning. Avsättningen beräknas med hjälp av statistiska metoder eller genom individuella bedömningar av enskilda skadefall. Dessa avsättningar är väsentliga för en bedömning av bolagets redovisade resultat och ställning, eftersom en avvikelse mot faktiska framtida utbetalningar resulterar i ett avvecklingsresultat som redovisas kommande år. Avsättningsrisk kommenteras vidare i not 3 och en redogörelse för bolagets skadekostnadsutveckling de senaste åren finns i not 15.

Avsättningen för ej intjänade premier och kvardröjande risker avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på ingångna försäkringskontrakt. Avsättningen beräknas normalt strikt tidsproportionellt. Om premienivån bedöms vara otillräcklig för att täcka de förväntade skade- och driftskostnaderna, förstärks de med ett tillägg för kvardröjande risker. Denna bedömning innefattar bl.a. uppskattningar av framtida skadefrekvens och andra faktorer som påverkar behovet av nivå tillägg. Även denna avsättningsrisk kommenteras i not 3.

GA
12

Not 3 Risker och riskhantering

Risk utgör en väsentlig del av LÖF verksamhet. LÖF hanterar risker med tydligt definierade strategier och ansvarsområden samt med väl förankrade riskhanteringsprocesser. Skadeförsäkringsverksamhet går ut på att överföra risk från försäkringstagaren till försäkringsgivaren. LÖF tar in premier från ett antal försäkringstagare och förbinder sig att ersätta dem om en försäkrad skadehändelse inträffar. Rörelseresultatet beror dels på det försäkringstekniska resultatet, dels på avkastningen på placeringstillgångarna. Korrekt prissättning av försäkringsavtalen är avgörande för det försäkringstekniska resultatet. Det finns dock en risk för ogynnsamma resultatutfall på grund av den inneboende osäkerheten i försäkringsverksamheten. Placeringsverksamheten fokuserar på en god och säker avkastning och kontroll av risker. Då en stor del av försäkringspremierna kommer att utbetalas till försäkringstagarna som framtida skadeersättningar, måste det säkerställas att det finns tillräckligt med tillgångar för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna. Skillnaden i duration mellan skulder och placeringstillgångar kontrolleras och hanteras kontinuerligt. Överskottskapital placeras i en diversifierad portfölj för att öka totalavkastningen.

Bolagsstämmans årliga beslut om *investeringspolicy* innebär att LÖF inte investerar i fast egendom, att bolagets medel skall placeras enligt fastställda placeringsriktlinjer samt att bolaget får förvärva aktier i skaderegleringsbolag för att säkra skaderegleringen för bolagets räkning. PSR Personskadereglering AB är sedan augusti 2003 ett helägt dotterbolag till LÖF.

Kapitalhantering

Bolagets tillgångar utgörs i huvudsak av fordran på försäkringstagarna. För övriga placeringstillgångar anger bolagets *placeringsriktlinjer* att placeringar allmänt endast tillåts i räntebärande värdepapper och realränteobligationer enligt särskild specifikation. Dessa värdepapper ska vara föremål för regelbunden notering på marknadsplats som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ. Utöver vad som fastställts i placeringsriktlinjerna får LÖF förvärva aktier i skaderegleringsbolag för att säkra skaderegleringen för bolagets räkning. LÖF placerar inte i aktier eller i derivata instrument utöver ovan beskrivning.

För att minska riskerna ytterligare anges att högst 120 mkr får placeras i enskild motpart då placeringstillgångarna uppgår till 600 mkr. Om tillgångarna är lägre är maxgränsen 100 mkr. Placeringsriktlinjerna medger en genomsnittlig löptid på högst tre år för att minska ränterisker. Placeringarna innehas till förfall. För att minska kreditrisker får placeringar endast ske med angivna typer av externa motparter och för varje typ av motpart med angivet maximalt belopp av hela kapitalet. Lägsta rating är K1 (korta) eller BBB+ (långa placeringar).

Fram till våren 2008 tillät placeringspolicyn strukturerade instrument inom vissa angivna limiter och villkor. De strukturerade instrument som finns i LÖF:s portfölj skulle behållas till instrumentens förfallodag. Vid årsskiftet finns två kvar med ett totalt nominellt värde om 10 Mkr. Båda förfaller under första halvåret 2011.

Ken

Försäkringsrisker

Bolaget får icke för egen räkning, vad avser ersättning enligt patientskadlagen (1996:799), ikläda sig ansvarighet som bedöms kunna leda till att bolagets skadekostnad överstiger något av följande belopp, nämligen för varje skadehändelse 1 000 gånger det basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gäller när ersättningen bestäms samt för varje skadad patient 200 gånger detta basbelopp för varje skadehändelse. För att tillförsäkra patient som fått kroppsskada/personskada en skälig levnadsstandard kan LÖF:s styrelse medge att ex gratia överskrida maxibelopp i försäkringsvillkor och lagstiftning. För skador där vållande enligt skadeståndslagen (1972:207) fastställts får bolaget ikläda sig ansvarighet för fastställt skadeståndsbelopp utan återförsäkring.

Bolaget följer kontinuerligt skadekostnadsutvecklingen. Bolagets aktuarie beräknar premie för varje försäkringsår baserad på skadefallet för respektive försäkringsår.

Försäkringstagarna faktureras en premie som ska täcka räkenskapsårets utbetalningar. Resterande del av årets premieinkomst redovisas som en fordran. Premieinkomsten ska täcka bolagets kostnader samt bidra till uppbyggnad av kapitalbasen för att möta solvenskrav.

Om sådan premieinbetalning visar sig otillräcklig äger LÖF enligt försäkringsavtalen med respektive landsting rätt att fakturera tilläggspremie under löpande kalenderår, dock högst en gång per kalenderår. I bolagsordningen anges att delägarna (landstingen) svarar som juridiska personer var för sig för bolagets förbindelser, envar till ett belopp motsvarande 10 gånger den premie han haft att erlægga under det år förlusten uppkommit.

LÖF har en fordran på landstingen. Den avser i huvudsak försäkringstekniska avsättningar. Enligt Sveriges Kommuners och Landstings anvisning om redovisning för landsting – L-BAS – ska landstingen ta upp skulden till LÖF i balansräkningen och skuldförändringen i resultaträkningen. Samtliga landsting har fört upp skulden i balansräkningen och samtliga landsting har kostnadsfört skuldförändringen i resultaträkningen.

Landstingen utfärdar varje år vid bokslutet ett intyg till LÖF att de tagit upp skulden i balansräkningen, vilket kontrolleras av den auktoriserade revisorn. Landstingen skall enligt kommunallagen uppfylla ett balanskrav som innebär att det egna kapitalet inte får minska. Genom att skuldförändringen till LÖF belastar resultaträkningen motsvaras denna av en tillgångsökning av samma storlek.

Fordran på landstingen redovisas i Tillgångsslag 5 (riskfri placering) då landstingen är rättssubjekt jämförbara med svenska Staten, svenska kommuner, etc. Landstingen som försäkringstagare är säkra betalare. De har en i regeringsformen fastställd egen beskattningsrätt och kan inte komma på obestånd.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättning för oreglerade skador görs i enlighet med av aktuarie varje år uppdaterade instruktioner för reservsättning av till bolaget anmälda skador. Uppföljning av anmälda skador och av den beräknade skadekostnaden för försäkringsfall görs stickprovsmässigt två gånger per år samt kontinuerligt av aktuarie som också fastställer den beräknade skadekostnaden för varje försäkringsår.

KE-G
K

Teckningsrisk och avsättningsrisk

De huvudsakliga riskerna inom LÖF är teckningsrisk och avsättningsrisk. Teckningsrisken hänför sig till prissättningen av försäkringsavtal och den inneboende osäkerhet som är förenad med dessa avtal. För att säkerställa att försäkringspremierna täcker de framtida skadeersättningarna, är en korrekt uppskattning av den förväntade omfattningen och frekvensen av försäkringsskadorna av yttersta betydelse för lönsamheten. Skadekostnaderna kan avvika från den förräntade nivån eftersom risk är en inneboende del av skadeförsäkringsverksamhet, t.ex. på grund av enstaka stora skador eller ändringar i beräkningspraxis till följd av rättslig prövning.

LÖF följer detaljerade interna riktlinjer för att säkerställa riktig bedömning och kvantifiering av den risk som tecknas samt specificera vilka försäkringsbelopp och definiera vilka typer av risker som får accepteras. En känslighetsanalys av teckningsrisken per 31 december 2009 visas i tabell 1 nedan.

Tabell 1 Känslighetsanalys, teckningsrisk

Mkr	2009	2008
Inverkan på vinst före skatt		
1 % förändring i totalkostnadsprocent,	+/- 6,5	+/-8,7
1 % förändring i premienivån	+/- 9,5	+/-8,9
1 % förändring i skadefrekvensen	+/- 6,1	+/-4,2

Avsättningsrisken avser de försäkringstekniska avsättningarnas tillräcklighet. Uppskattningen av de försäkringstekniska avsättningarna innehåller alltid en viss grad av osäkerhet eftersom avsättningarna representerar en uppskattning av framtida skadeersättningar. En känslighetsanalys av avsättningsrisken per 31 december 2009 visas i tabell 2.

Tabell 2 Känslighetsanalys, avsättningsrisk

Risk	Portfölj	Förändring i riskparametrar	Ökning FTA Mkr 2009	Ökning FTA Mkr 2008
Dödlighet	Livräntor	Förväntad livslängd ökad med 1 år	10,4	9,8

Koncentrationsrisk

LÖF försäkrar undvikbara skador uppkomna vid av landstingen bedriven sjukvård enligt vad som stadgas i patientskadelagen.

Risken mäts genom analys av historiska händelser och studier av exponerade försäkringsvärden. Enligt patientskadelagens § 11 är ersättning för varje skadehändelse begränsad till 1000 gånger gällande basbelopp = 42,8 mkr år 2009 (41,0 mkr år 2008). Om ansvarighetsbeloppet inte räcker till gottgörelse åt dem som är berättigade till ersättning nedsätts deras ersättningar med samma kvotdel.

Om det efter inträffat skadefall kan befaras att nedsättning fordras, kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förordna att ersättningen tillsvidare skall lämnas endast med viss kvotdel.

Finansiella risker

Marknads-, kredit-, likviditetsrisker klassificeras här under finansiella risker. Fördelningen avseende finansiella tillgångar och skulder redovisas i tabell 3.

Tabell 3 Finansiella tillgångar och skulder i koncernen (kk)

Tillgångar	31.12.2009	31.12.2008
Bokfört värde:		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	558 147	446 419
Fordringar avseende direktförsäkring, försäkringstagare	6 000 000	5 700 000
Övriga fordringar	814	9 345
Kassa och bank	20 157	14 196

Övriga fordringar 2009 avser främst skattefordringar, som ännu ej har reglerats.

Marknadsrisker

Förändringar i räntesatser samt förändringar i volatilitet påverkar marknadsvärdena för finansiella tillgångar. LÖF har en mindre del av sina finansiella tillgångar i tillgångar som är räntebärande.

Utländsk valuta

Bolagets åtagande är i svenska kronor och bolagets placeringar är i svenska kronor.

Ränterisk

För att tillförsäkra bolaget tillräckligt med likvida medel har placeringstillgångarna en differentierad förfallostruktur. Tillgångar motsvarande skuldtäckningskravet är placerade så att de uppfyller Försäkringsrörelselagens krav i detta avseende.

Marknadsrisker i placeringsverksamheten

LÖF-koncernens placeringsverksamhet uppnådde under 2009 en avkastning på 2,74 %. Placerings-tillgångarna ökade med 111 728 kkr.

De finansiella tillgångarna, utöver fordran på de försäkrade landstingen, var till 100 % placerade i räntebärande tillgångar per den 31 december 2009. Därmed kommer förändringar i räntor att ha en påverkan på marknadsvärdena i placeringstillgångarna. Känslighetsanalys av ränterisk enligt nedan.

Tabell 4 Känslighetsanalys, ränterisk på eget kapital i moderbolaget

Effekten på eget kapital av en procentenhets
ökade marknadsräntor -8 657 kkr (-3 998 år 2008)
Stresstest¹: 1 procent

Placeringstillgångarnas fördelning:	2009	2008
Penningmarknadsinstrument	7 %	17 %
Obligationer	93 %	83 %
Summa	100 %	100 %

¹ Stresstest innebär en beräknad procentuell reduktion av kapitalbasen (eget kapital, säkerhetsreserven och övernärden i placeringstillgångarna) som effekt av den samtidigt reduktionen i marknadsvärdet av placeringstillgångarna.

Marknadsrisker i försäkringsverksamheten

Försäkringstekniska avsättningar kan indelas i avsättningar för ej intjänade premier, kvardröjande risker och oreglerade skador. Per den 31 december 2009 uppgick nettoavsättningarna för ej intjänade premier och kvardröjande risker till 0 kkr, medan avsättningarna för oreglerade skador uppgick till 5,7 miljarder kronor. De försäkringstekniska avsättningarna, med undantag av livräntor, redovisas i nominella belopp i balansräkningen. Ur redovisningssynpunkt är LÖF därmed endast exponerat för förändringar i den framtida inflationen. Det ekonomiska värdet av dessa avsättningar, d.v.s. nuvärdet av framtida försäkringsersättningar, exponeras däremot för förändringar i ränteläget. Avsättningarnas duration beror på typ av försäkring. Den totala durationen för alla försäkringstekniska avsättningar är omkring 10,26 år. Livräntorna och potentiella förändringar i diskonteringsräntan påverkar de försäkringstekniska avsättningarna.

LÖF tecknar försäkringsavtal endast i Sverige.

Tabell 5 Duration av försäkringstekniska avsättningar för oreglerade skador

	2009	2008
Ansvar	10,26 år	9,9 år

Kreditrisker

Kreditrisker avser resultatsvängningar beroende på att utgivare eller motparter inte uppfyller sina förpliktelser och består av motparts-, lands- och avvecklingsrisker.

Kreditrisker i placeringsverksamheten

Tabell 6-7 visar räntebärande placeringar per sektor samt kreditbetygklass. Exponeringarna är primärt indelade efter utgivare och motparter. Tabell 8 visar exponeringen av LÖF:s obligationer och andra räntebärande värdepapper indelade per tillgångsklass.

Tabell 6 Räntebärande placeringar per sektor

	2009	2008
Bank	28 %	28 %
Företag	54 %	60 %
Offentlig sektor	18 %	12 %
Summa	100 %	100 %

Tabell 7 Räntebärande placeringar per kreditbetyg (Standard & Poors & Moody's)

	2009	2008
STAT	11 %	9 %
KOMMUN	20 %	14 %
AAA	21 %	2 %
AA-A	30 %	26 %
A-	18 %	27 %
BBB+	- %	18 %
BB+	- %	4 %
Summa	100 %	100 %

Tabell 8 Exponering räntebärande placeringar

	2009	2008
<i>Obligationer</i>		
Bank	31 %	6 %
Företag	50 %	80 %
Offentlig sektor	19 %	14 %
Summa	100 %	100 %
<i>Penningmarknadsinstrument</i>		
Bank	- %	100 %
Företag	100 %	- %
Summa	100 %	100 %

Kreditrisk i försäkringsverksamheten

Några kreditrisker i återförsäkringsverksamheten föreligger inte eftersom LÖF inte har någon avgiven återförsäkring. Avseende fordran direktförsäkringsverksamheten, se separat beskrivning.

Likviditetsrisker

I vid mening handlar likviditetsrisker om tillgång till finansiering. Om en likviditetsrisk realiseras kan detta ofördelaktigt påverka den ordinarie affärsverksamheten och i yttersta fall även riskera förmågan att uppfylla de dagliga betalningsåtagandena.

Tabell 9 Fördelning av avsättningar för oreglerade skador per utbetalningsperiod.

	2009	2008
-3 år	18 %	16 %
4-10 år	38 %	37 %
11- år	44 %	47 %

6
OR
ken

Metoder för riskhantering och kontroll

Finansinspektionen har i de allmänna råden om styrning och kontroll dragit upp riktlinjer för finansiella företags hantering och kontroll av risker. Viktiga funktioner i detta arbete är bolagens interna regler och riskkontroll samt funktionen för självständig riskkontroll. Styrelsen för LÖF har i enlighet med råden under året fastställt policy och instruktioner för självständig riskkontroll samt inrättat en funktion för detta. Funktionen ska:

- ta fram underlag som ger en allsidig och saklig bild av bolagets samlade riskbild
- analysera utvecklingen av bolagets samlade risk
- föreslå förändringar i styrdokument och processer som funktionens iakttagelser ger upphov till.

Deltagarna i funktionen har kunskap om centrala riskområden inom koncernens verksamhet. Riskkontrollfunktionen rapporterar till styrelsen samt delger organisationens medarbetare sina iakttagelser.

Under 2009 har funktionen bl.a. gjort en analys av kredit- och motpartsrisker, marknadsrisker, likviditetsrisker, operativa risker, teckningsrisker, avsättningsrisker, skaderegleringsrisker, IT-risker, tagit fram instruktioner för styrelserapport samt förteckning över backuper för nyckelpersoner.

Teckningspolicy

Teckningspolicyn anger allmänna principer, begränsningar och föreskrifter för styrning av teckningsaktiviteterna. LÖF:s bolagsstämma fastställer policyn årligen. Enligt teckningspolicyn får LÖF endast meddela ansvarighetsförsäkring (patientförsäkring) till landstingen. För att analysera, sannolikheten för stora förluster tillämpas vid analys av exponering statistiska modeller i vilka historiska skador används för att uppskatta skadornas frekvens- och storleksfördelning. Härur kan därefter skadekostnaden för försäkringsskador uppskattas med hänsyn till skadekänslighet, exponering och försäkringsvillkor.

Reservering

De tekniska riktlinjerna anger roll- och ansvarsfördelning kopplat till balansräkningen, speciellt med hänsyn till de försäkringstekniska avsättningarna. LÖF:s aktuarie har ansvaret för att ta fram och presentera riktlinjer för hur de försäkringstekniska avsättningarna ska beräknas samt att utvärdera om de totala avsättningarnas nivå är tillräcklig i förhållande till den fastställda policyn. Aktuarien upprättar rapporter om de försäkringstekniska avsättningarnas tillräcklighet, som lämnas till styrelsen och LÖF:s verkställande direktör.

Uppskattningen av de försäkringstekniska avsättningarna innefattar viss osäkerhet, eftersom avsättningarna motsvarar en bedömning av framtida skadeersättningar. Bedömningarna grundar sig på de fakta och data om historiska skador som är kända och tillgängliga på balansdagen. Därutöver beaktas trender i skadekostnadsutvecklingen, nivån för oreglerade skador, ändrad lagstiftning, rättsfall och ekonomiska förhållanden. Vid reservsättning används vedertagna metoder i kombination med prognoser över antal skador och genomsnittliga skadekostnader.

Placeringar

LÖF:s tillgångar utgörs dels av fordran på samtliga försäkringstagare, dels av likvida tillgångar som placeras i olika instrument. I årets bokslut uppgår fordran till 6 000 Mkr samt placeringstillgångarna till 558 Mkr.

LÖF:s bolagsstämma godkänner årligen koncernens placeringspolicy som fastställer mål för placeringstillgångarnas fördelning, limiter per instrument. Vid allokeringen av tillgångarna och fastställandet av avkastnings- och likviditetskrav beaktas strukturen på bolagens försäkringstekniska avsättningar, riskbärande förmåga, regulatoriska krav, kapitalmål och riskkapacitet.

LÖF beaktar potentiella förändringar i marknadspriset ur ett övergripande matchningsperspektiv mellan tillgångs- och skuldsidan. Durationsmålet för den räntebärande placeringsportföljen är ca 3 år med hänsyn tagen till skuldsidans duration. Genom att hantera durationen på både tillgångs- och skuldsidan reduceras den totala ränterisken.

På kort sikt placeras minst ett belopp som motsvarar den vid varje tillfälle ej intjänade premien samt 15 procent av säkerhetsreserven per ultimo föregående räkenskapsår.

Målet med placeringsverksamheten i LÖF, vad avser placeringstillgångar, är att uppnå högsta möjliga avkastning med en godtagbar risknivå. LÖF ska därmed ha en tillräcklig solvenskvot och tillsammans med sina fordringar på landstingen tillräckliga och strukturellt lämpliga placeringar för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna. De huvudsakliga riskerna inom placeringsverksamheten är att placeringarnas värde sjunker och att avkastningen är lägre än vad de försäkringstekniska avsättningarna kräver. LÖF begränsar dessa risker genom att i så stor utsträckning som möjligt diversifiera placeringsportföljen genom att investera i olika instrument och emittenter.

Hantering av operativa risker

Operativa risker definieras som risken för förlust till följd av otillräckliga eller bristfälliga interna processer och system samt personal eller yttre händelser. Operativ risk innefattar också juridisk risk och risk som avser företagets anseende. Riskerna kan indelas i åtta klasser:

- Interna bedrägerier
- Externa bedrägerier
- Bristfällig personalförvaltning
- Brister i verksamhetssättet avseende kunder, produkter eller vid utövandet av affärsverksamheten
- Skada på fysisk egendom
- Verksamhetsavbrott och systemstörningar (se vidare nedan)
- Brister i verksamhetsprocesser
- Förändringar i den externa verksamhetsmiljön

Operativa risker skulle kunna medföra till exempel ersättningsanspråk, uteblivna intäkter eller merkostnader i samband med verksamhetsavbrott eller felaktig risk- och resultatinformation.

LÖF använder en självutvärderingsmetod för att kartlägga sina risker, deras sannolikhet och betydelse. Detta görs årsvis. I samband med detta utvärderas kontroller i administrativa system och rutiner samt instruktioner. Riskindikatorer används för att beskriva förändringar i riskläget. Dessa utvärderas tre gånger per år. Exempel på riskindikatorer är kundklagomål och långtidssjukfrånvaro. Under året har en förteckning upprättats över nyckelpersoner med angivande av backuper för dessa. Vidare har en katastrofplan inom skadeenheten upprättats för hantering av worst-case scenarier.

GA
Kun 72

Inom IT-området har LÖF en client-servermiljö där servermiljön är säkrad för datatrafik med brandväggar med full redundans. Dessutom finns switchar för att säkra IT-miljön ut mot klienter och en servermiljö med spegling av diskar. Antivirussystemet uppdateras regelbundet. Backup görs enligt schema (dels till disk samt också till band) och band förvaras utanför kontoret i bankfack. Backupmiljön är ur säkerhetssynpunkt sedan 2009 separerad från serverrum så att den ligger i en annan del av lokalerna = annan brandzon. Företaget har en till stora delar helt virtualiserad servermiljö som underlättar administration och säkerhet etc.

Vid årsskiftet 2008/2009 implementerades Websense som dels skyddar LÖF:s nätverk för skadlig kod men där företaget även bestämt att spärra vissa kategorier av sidor på Internet. Under 2009 implementerade LÖF Citrix – i första hand som ett mycket säkert nytt sätt att arbeta på distans men i en förlängning även för att arbeta med Citrix internt på kontoret mm. Som exempel på uppsatt säkerhet i Citrix kan bl.a. nämnas att LÖF inte medger att spara ner data någon annanstans än inom kontorsnätverket och heller inte att göra utskrifter utanför kontoret.

Vad gäller användarprogram kan särskilt nämnas skadehanteringssystemet Mosaik. Detta omgärdas av ett stort antal kontrollfunktioner både vad avser användarperspektivet och registervården. I registervårdsfunktionen finns olika behörighetsgrupper uppsatta. Till skadehanteringssystemet finns det länkat ett kalkylsystem och ett standardbrevssystem som också omgärdas av olika kontrollfunktioner. Årligen görs manuella granskningar av kalkylerna liksom manuella beräkningar som jämförs med de maskinellt framräknade. Vid programuppdateringar används en testmiljö där programändringar och acceptanstester utförs av olika personalkategorier. Regressionstester görs i varierande grad beroende på förändringens karaktär. Under 2009 har ytterligare kontrollfunktioner byggts in i skadehanteringssystemet Mosaik. Ett exempel på detta är system som loggar alla ändringar i attesträttssystemet.

Förändringar i verksamhetsmiljön

Riskbaserade kapitaltäckningskrav (Solvens II) för den europeiska försäkringsbranschen är under utveckling. Detta kommer till en större utsträckning uppmuntra och ge incitament till försäkringsbolagen att mäta och hantera samtliga sina risker och på en aggregerad nivå. Under året röstade EU-parlamentet ja till Solvens II. Reglerna ska vara införda i Sverige senast den 31 oktober 2012.

Under 2008 lät LÖF två aktuarier, var för sig, analysera vad Solvens II skulle innebära med nu kända beräkningsparametrar. Båda kommer då fram till att LÖF skulle behöva ca 1,4 mdkr i kapital om Solvensreglerna tillämpats på 2007 års förhållanden. Av analyserna framkom att de dominerande riskerna för LÖF är premie- och reservsättningsriskerna. Det finns dock möjlighet för försäkringsbolagen att tillämpa en egen modell. LÖF har under 2009 påbörjat utvecklingen av en egen modell som presenterades för Finansinspektionen i februari 2010. LÖF har bara en försäkringsprodukt, patientförsäkringar. Modellen går ut på att differentiera skadestocken och utifrån historisk statistik bedöma riskerna i de olika delarna. Modellen bygger också på intervjuer med nyckelpersoner i företaget om vilka risker de ser. Finansinspektionen ställde sig positiva det presenterade förslaget och rådde LÖF att anmäla att man avser utveckla en egenmodell som därmed om den godkänns kan tillämpas från när solvensreglerna träder i kraft 2012.

Skadeförebyggande verksamhet

De medicinska professionerna arbetar aktivt för att minska vårdskadorna

Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (LÖF) samarbetar med de medicinska professionerna för att i tvärprofessionell samverkan minska vårdskador:

- vid förlossning
- infektioner vid höft- och knäoperationer
- checklista för operationer

Projektet Säker förlossning

Syftet med projektet är att minska förlossningsskador på barn, i första hand CP-skador p.g.a. undvikbar syrebrist i samband med förlossningen. Projektet genomförs i samverkan mellan Svenska Barnmorskeförbundet, Svensk Förening för Obstetrik och Gynekologi (SFOG) och Svenska Barnläkarföreningens neonatalsektion med ekonomiskt och administrativt stöd från Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag. Samtliga (46) förlossningskliniker i landet deltar i projektet.

Förlossningsklinikerna i Sverige går igenom ett program där de svarar på frågor av typen:

- vilka riktlinjer/ rutiner har ni för fosterövervakning?
- hur säkerställer ni att de följs?

Medicinska revisorer går igenom svaren och diskuterar med klinikerna som gör ett förbättringsprogram, som sedan följs upp av revisorerna. Goda exempel förmedlas till klinikerna.

Minska Infektioner vid höft- och knäoperationer

Våren 2009 startade projektet minska infektioner vid höft och knäplastiker i samverkan med Svensk ortopedisk Förening, Svenska Infektionsläkareföreningen, Ortopedsjuksköterskor i Sverige, Riksföreningen för operationssjukvård och Sjukgymnastförbundet. 2009 deltog 12 ortopedkliniker i projektet. Prognosen för 2010 är minst 17.

Checklista för operationer

WHO lanserade i juni 2008 en checklista för operationsprocessen. LÖF har i överenskommelse med WHO och i samarbete med Svensk Kirurgisk Förening, Svensk Ortopedisk Förening, Svensk Förening för Anestesi och Intensivvård, Riksförbundet för Operationssjukvård, Riksförbundet för Anestesi och Intensivvård genomfört en översättning och bearbetning av checklistan och en manual. Det omfattande introduktionsmaterialet lanserades 25 mars 2009. Redan efter 9 månader uppgav 76 svenska sjukhus att man aktivt tillämpar checklistan.

LÖF återför information till sjukvården så att den kan lära av skadorna

LÖF återför regelbundet information om sina skadeanmälningar till sjukvården. Genom att göra risk- och händelseanalyser av anmälningarna kan varje klinik lära sig hur deras system eller rutiner kan ändras, så att framtida skador kan undvikas. Sedan 1 jan 2010 lämnar LÖF ej längre stimulansbidrag för genomförda händelseanalyser.

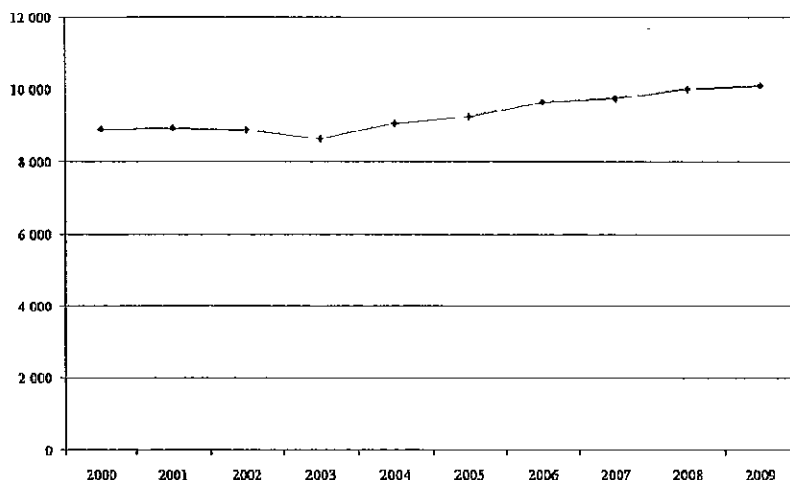
LÖF har under 2009 gjort ca 30 besök på sjukhus och landsting m.fl. för att samtala om hur skadeanmälningar kan användas som lärande för att minska patientskador, för information om checklisten samt ett 40-tal besök på kliniker inom ramen för förlossnings- och protesprojekten. LÖF har tillsammans med SKL, flera landsting och Socialstyrelser utgivit en reviderad handbok om analyser. Titeln är ändrad till Risk- och Händelseanalys.

LÖF, Sveriges Kommuner och Landsting samt Socialstyrelsen planerar tillsammans den 5:e nationella patientsäkerhetskonferensen den 2-3 feb 2010.

Anmälda och ersatta skador

2009 anmäldes omkring 10 100 (10 000) skador till landstingens patientförsäkring. Det är en ökning med 1 % jämfört med 2008, vilket innebär att den svaga ökningen fortsätter. Ett skäl kan vara att landstingen arbetar mer och mer aktivt med patientsäkerhet och genom det har kunskapen om försäkringen ökat.

Antal anmälda skador 2000-2009

Vanligt förekommande skador

Skador inom ortopedi, kirurgi och verksamheter med stora operationsvolymer är de som anmäls mest till patientförsäkringen. Vanligast är de skador som inträffar i samband med själva operationen. Det kan vara tillförda infektioner vid ren kirurgi, blödningar, skadade kärl och nerver, skelettskador t.ex. vid protesinläggningar, och tryckskador orsakade av felaktig uppläggning av en sövd patient. Andra vanliga skador är merskador på grund av försenad eller utebliven diagnos.

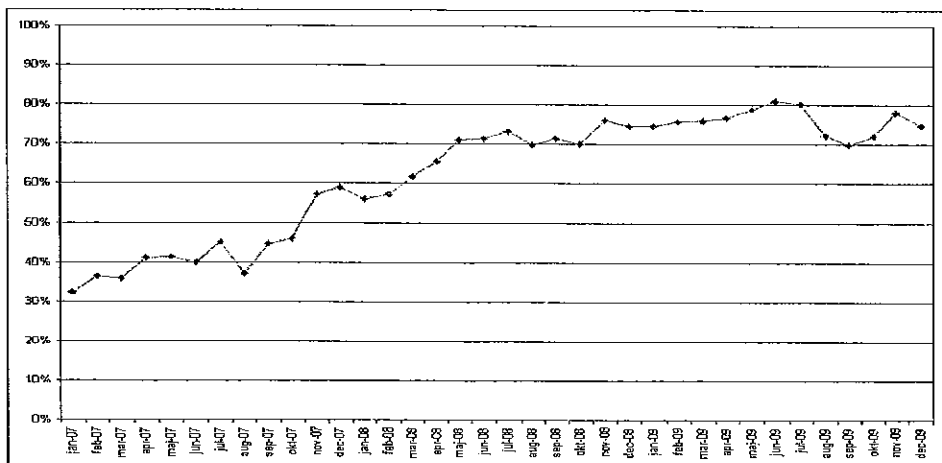
Ersatta skador i genomsnitt per år 2003-2009 för hela landet

Specialitet	Antal per år	Antal %	Kostnad %
Ortopedi	1 100	26	22
Kirurgi	500	12	10
Kvinnokliniker	370	8	26
Primärvård	370	8	7
Tandvårdsinrättningar	530	12	2

Ca 43 % av patienterna som anmälde en skada 2003-2009 beviljades ersättning. Enligt patientskadlagen lämnas ersättning bara om skadan hade kunnat undvikas av en erfaren specialist. Man kan inte få ersättning enbart för att behandlingen inte leder till önskat resultat eller att det uppstår en komplikation.

Under 2009 betalades det ut ca 406 (443) miljoner kronor i ersättningar till patienter. De vanligaste ersättningsbeloppen ligger under 25 000 kronor. Under året inkom 10 100 (10 000) skadeanmälningar. Antalet beslut var 10 300 (11 200). Sex månader efter skadeanmälan hade 76 % (70 %) av patienterna fått besked om skadan var ersättningsbar eller ej. Se diagram nedan.

Andel ärenden där PSR fattat beslut inom 6 månader från anmälningsdatum perioden januari 2007–december 2009

Ex Gratia åtaganden

T.o.m. december 2009 hade 1 413 (1 217) patienter fått ersättning för Hepatit C via blodtransfusion.

GA
ken TD.

Noter till resultat- och balansräkning

	2009	2008
Not 4 (moderbolaget och koncernen)		
Premieinkomst	950 000	890 000
Avser direktförsäkring Sverige.		
Not 5 Kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen		
koncern	21 833	25 660
moderbolaget	21 356	25 660
<p>Kapitalavkastningen överförd till försäkringsrörelsen baseras på en kalkylränta som motsvaras av en direktavkastning om 2,74 % (4,43 %) dock max totalavkastningen.</p>		
Not 6 Utbetalda försäkringsersättningar före		
avgiven återförsäkring		
(koncernen)		
Utbetalda försäkringsersättningar	-406 233	-442 851
Driftskostnader för skadereglering	<u>-120 887</u>	<u>-115 103</u>
	-527 120	-557 954
Utbetalda försäkringsersättningar före		
avgiven återförsäkring		
(moderbolaget)		
Utbetalda försäkringsersättningar	-406 233	-442 851
Driftskostnader för skadereglering	<u>-126 136</u>	<u>-118 997</u>
	-532 369	-561 848
Not 7 Driftskostnader		
(koncernen)		
Administrationskostnader	-20 763	-18 748
<u>Specifikation av totala driftskostnader</u>		
Driftskostnader i försäkringsrörelsen	-20 763	-18 748
Driftskostnader för skadereglering	-120 887	-115 103
Driftskostnader för kapitalförvaltning	<u>-774</u>	<u>-716</u>
	-142 424	-134 567
<u>varav</u>		
Personalkostnader	-81 260	-79 431
Lokalkostnader	-10 960	-10 768
Avskrivningar	-1 299	-1 499
Övrigt	<u>-48 905</u>	<u>-42 869</u>
Summa driftskostnader	-142 424	-134 567

	2009	2008
Driftskostnader (moderbolaget)		
<i>Administrationskostnader</i>		
Personalkostnader	-5 009	-5 428
Lokalkostnader	-828	-768
Avskrivningar	-98	-189
Övrigt	<u>-16 367</u>	<u>-13 164</u>
	-22 302	-19 549

(Avskrivning på inventarier sker enligt plan på 36 månader.)

Operationella leasingavtal

Operationell leasing där LÖF koncernen är leasingtagare avser i huvudsak kostnader för lokaler och kontorsutrustning.

Totala framtida minimileasingavgifter

Förfallotidpunkt

1-5 år	<u>33 923</u>	<u>14 240</u>
Summa	33 923	14 240

Totala leasingavgifter under perioden	9 867	9 638
Varav variabla avgifter	-	-

Not 8 Upplysning om resultaträkningens poster
(koncernen)

Total skadeförsäkring

Premieinkomst, brutto	950 000	890 000
Premieintäkt, brutto	950 000	890 000
Försäkringsersättningar, brutto	-647 652	-865 793
Driftskostnader, brutto	-20 763	-18 748
Resultat av avgiven återförsäkring	-	-

Bolaget tecknar endast försäkringsklass allmän ansvarighet.

Upplysning om resultaträkningens poster
(moderbolaget)

Total skadeförsäkring

Premieinkomst, brutto	950 000	890 000
Premieintäkt, brutto	950 000	890 000
Försäkringsersättningar, brutto	-652 901	-869 688
Driftskostnader, brutto	-22 302	-19 549
Resultat av avgiven återförsäkring	-	-

Bolaget tecknar endast försäkringsklass allmän ansvarighet.

	2009	2008
Not 9 Kapitalavkastning, intäkter (koncernen)		
Utdelning på aktier och andelar	-	-
Ränteintäkter m.m.		
Obligationer och andra räntebärande papper	22 610	27 308
Övriga ränteintäkter	<u>42</u>	<u>365</u>
	22 652	27 673
Kapitalavkastning, intäkter (moderbolaget)		
Utdelning på aktier och andelar	-	-
Ränteintäkter m.m.		
Obligationer och andra räntebärande papper	22 063	25 986
Övriga ränteintäkter	<u>42</u>	<u>365</u>
	22 105	26 351
Not 10 Kapitalavkastning, kostnader (koncernen)		
Kapitalförvaltningskostnader	-774	-716
Räntekostnader	<u>-45</u>	<u>-24</u>
	-819	-740
Kapitalavkastning, kostnader (moderbolaget)		
Kapitalförvaltningskostnader	-728	-670
Räntekostnader	<u>-21</u>	<u>-22</u>
	-749	-692
Not 11 Skattekostnad (koncernen)		
Aktuell skatt	-26	-13
Uppskjuten skatt	<u>-80 340</u>	<u>-3 302</u>
	-80 366	-3 315
Skillnad mellan redovisad skatt och skatt baserad på gällande svensk skattesats		
Resultat före skatt	304 331	32 900
Skatt enligt gällande skattesats 26,3% (28 %)	-80 039	-9 208
Effekt till följd av ändrad skattesats *	-	5 922
Netto av ej avdragsgilla/ej skattepliktiga poster	<u>-327</u>	<u>-29</u>
Redovisad skattekostnad	-80 366	-3 315

Avsättningen för uppskjutna skatter i balansräkningen avser skattedel i säkerhetsreserven

* Uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder i bokslutet för
räkenskapsåret 2008 har omvärderats till den nya skattesatsen 26,3% (28%).

Not 12 Aktier och andelar 11 513   11 513

Avser 1 000 aktier i PSR Personskadereglering AB 556508-5783, som ägs
till 100 % och har säte i Stockholm.

GA
Per O

Not 13 Obligationer och andra räntebärande värdepapper (koncernen)

	2009 Upplupet anskaffnings- värde	2009 Verkligt värde	2009 Bokfört värde	2008 Upplupet anskaffnings- värde	2008 Verkligt värde	2008 Bokfört värde
Noterade värdepapper						
Svenska kommuner	120 019	121 868	120 019	51 969	49 807	51 969
Övriga svenska emittenter	323 332	328 847	323 332	314 810	315 383	314 467
Övriga utländska emittenter	<u>114 796</u>	<u>116 394</u>	<u>114 796</u>	<u>79 983</u>	<u>77 841</u>	<u>79 983</u>
Totalt Noterade värdepapper	558 147	567 109	558 147	446 762	443 031	446 419
Onoterade värdepapper	-	-	-	-	-	-
Totalt Onoterade och Noterade värdepapper	558 147	567 109	558 147	446 762	443 031	446 419

Obligationer och andra räntebärande värdepapper (moderbolaget)

	2009 Upplupet anskaffnings- värde	2009 Verkligt värde	2009 Bokfört värde	2008 Upplupet anskaffnings- värde	2008 Verkligt värde	2008 Bokfört värde
Noterade värdepapper						
Svenska kommuner	120 019	121 868	120 019	51 969	49 807	51 969
Övriga svenska emittenter	323 332	328 847	323 332	302 542	303 458	302 542
Övriga utländska emittenter	<u>114 796</u>	<u>116 394</u>	<u>114 796</u>	<u>79 983</u>	<u>77 841</u>	<u>79 983</u>
Totalt Noterade värdepapper	558 147	567 109	558 147	434 494	431 106	434 494
Onoterade värdepapper	-	-	-	-	-	-
Totalt Onoterade och Noterade värdepapper	558 147	567 109	558 147	434 494	431 106	434 494

Not 14 Avsättning för oreglerade skador (koncernen och moderbolaget)

	2009	2008
Skadeförsäkring		
Inträffade och rapporterade skador	3 118 000	2 954 468
Inträffade, men ej rapporterade skador (IBNR)	2 387 000	2 446 000
Driftskostnader för skadebehandling	<u>230 000</u>	<u>214 000</u>
Utgående balans för oreglerade skador	5 735 000	5 614 468

	2009	2008
<i>Avsättning för oreglerade skador. Avsättning för oreglerade skador görs i enlighet med av aktuarie varje år uppdaterade instruktioner för reservsättning av till bolaget anmälda skador. Uppföljning av anmälda skador och av den beräknade skadekostnaden för försäkringsfall görs stickprovsmässigt två gånger per år samt kontinuerligt av aktuarie som också fastställer den beräknade skadekostnaden för varje försäkringsår.</i>		
Skadeförsäkring		
IB Inträffade och rapporterade skador	2 954 468	2 808 727
IB Inträffade, men ej rapporterade skador (IBNR)	2 446 000	2 288 902
Driftskostnader för skadebehandling	<u>214 000</u>	<u>209 000</u>
Summa	5 614 468	5 306 629
Förändring Inträffade och rapporterade skador	163 532	145 741
Förändring Inträffade, men ej rapporterade skador (IBNR)	-59 000	157 098
Förändring Driftskostnader för skadebehandling	<u>16 000</u>	<u>5 000</u>
Summa	120 532	307 839
UB Inträffade och rapporterade skador	3 118 000	2 954 468
UB Inträffade, men ej rapporterade skador (IBNR)	2 387 000	2 446 000
UB Driftskostnader för skadebehandling	<u>230 000</u>	<u>214 000</u>
UB för oreglerade skador totalt	5 735 000	5 614 468

I "Avsättning för oreglerade skador" ingår även avsättning för framtida utbetalningar avseende ex gratia-åtagandet för Hepatit C med ett belopp om 6 018 (5 468) kkr. vilket medför en förändring i avsättningen för oreglerade skador på 550 (-4 160) kkr.

Not 15 Skadekostnadsutveckling

Skadeår	2005	2006	2007	2008	2009	Totalt
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (Brutto)						
Ett år senare	494	582	609	640	644	
Två år senare	549	574	612	588		
Tre år senare	547	583	580			
Tre år senare	553	543				
Fyra år senare	530					
Uppskattad slutlig skadekostnad per 31/12 2009	530	543	580	588	644	2 885
Ack. Utbetalda skadeersättningar	160	128	92	41	6	427
Avsättning upptagen i balansräkning	370	415	488	547	638	2 458
Avsättning tidigare år						3 047
Skadebehandlingsreserv i slutet av skadeåret (Brutto)						230
Total avsättning i balansräkningen						5 735

I avsättningen för oreglerade skador ingår avsättning för livräntor. Försäkringsförbundets kapitaliseringstabeller används för framräkning av kapitalvärden. Tabellerna är diskonterade och innehåller dödlighetsantaganden. Två kapitaliseringstabeller används beroende på när livräntan fastställts. Dels 2005 års grunder med en realränta om 1,5 % för livräntor fastställda fr.o.m. 2004. Dels 1973 års grunder för tidigare fastställda med en realränta de 10 första åren om 1,5 % och därefter -1 %. Avsättningen avseende fastställda livräntor uppgick till 1 046 mkr (992 mkr).

Kommentar

LÖF:s ansvarighet begränsas av vad som stadgas i Patientskadelagen, d.v.s. för en och samma händelse är maximala ersättningen begränsad till 1 000 gånger gällande prisbasbelopp och för enskild ersättningsberättigad till 200 gånger gällande prisbasbelopp.

Not 16 Medeltal anställda samt löner och ersättningar

<u>Medeltal anställda</u> (koncernen)	2009	2008
Totalt	107	106
varav kvinnor	67	68
män	40	38
 (moderbolaget)		
Totalt	6	5
varav kvinnor	3	2
män	3	3

Samtliga anställda är kontorstjänstemän anställda i Sverige.

*Km
1/8*

	2009	2008
<u>Löner och andra ersättningar</u> (koncernen)		
Styrelse	360	302
VD	3 975	2 363
Övriga anställda	47 785	45 168
Sociala avgifter, varav pensionspremie 8 997 (9 921)	<u>26 428</u>	<u>27 316</u>
	78 548	75 149
(moderbolaget)		
Styrelse	221	176
VD	1 353	986
Övriga anställda	3 116	2 734
Sociala avgifter, varav pensionspremie 167 (584)	<u>949</u>	<u>1 448</u>
	5 639	5 344
<u>Könsfördelning i företagsledning</u> (koncernen)		
Styrelsen (exklusive arbetstagarrepresentanter)	14	12
varav kvinnor	4	5
varav män	10	7
Ledande befattningshavare	7	7
varav kvinnor	2	2
varav män	5	5
(moderbolaget)		
Styrelsen (exklusive arbetstagarrepresentanter)	9	7
varav kvinnor	3	3
varav män	6	4
Ledande befattningshavare	1	1
varav kvinnor	-	-
varav män	1	1

Ersättningar till ledande befattningshavare
(moderbolaget och koncern)

Principer för fastställande av ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättning till styrelseledamöter beslutas årligen av bolagsstämman. Styrelsearvoden utgår inte till i bolagen anställda personer. Ersättning till verkställande direktören fastställs av bolagets styrelse. Ledande befattningshavare utgörs av VD:ar och dotterbolagets ledningsgrupp. Ersättningen till VD och andra ledande befattningshavare utgörs av fast lön, övriga förmåner och pension. Ersättningen fastställs enligt marknadsmässiga principer. Det finns inga rörliga ersättningar till ledande befattningshavare. Ett ersättningsutskott är tillsatt av styrelsen i början av 2010 för att ge styrelsen förslag till principer och utarbeta förslag till ersättning till VD och ledande befattningshavare. Ett dokument som uppfyller kraven i FFFS 2009:7 Finansinspektionens allmänna råd om ersättningspolicy i försäkringsföretag kommer att finnas tillgängligt på vår hemsida i samband med att årsredovisningen för 2009 fastställs.

Ersättningar och övriga förmåner
(moderbolaget och koncern)

	Lön/styre- searvode	Förmåner	Avgifts- bestämd Pension	Övrig ersättning	Summa
Styrelse moderbolaget	221	-	-	-	221
VD Kaj Essinger tom sep	1 262	50	56	68	1 436
VD Agneta Peterz from okt	91	-	-	259	350
Styrelse dotterbolaget	139	-	-	-	139
VD Jonas Dieden	1 391	42	602	1 231	3 266
Andra ledande befattnings- havare, 5 st	3 406	49	1 545	-	5 000

Arvode till styrelseordförande uppgår till 22 kkr för första halvåret 2009 och 23,5 kkr för andra halvåret 2009. Arvode för övriga styrelseledamöter uppgår till 11 kkr för första halvåret 2009 och till 12,5 kkr för andra halvåret 2009.

Övriga ersättningar ovan utgörs av arvode till Kaj Essinger samt avgångsvederlag för Jonas Dieden. VD Agneta Peterz är anställd av Sveriges Kommuner och Landsting, SKL och har därmed lön från sin arbetsgivare. Därutöver har hon uppburit lön direkt från LÖF från och med tillträdet i oktober 2009 som tillförordnad VD. Administrationsarvode till SKL utöver ovan angivna lön till Agneta Peterz uppgår för helåret 2009 till 1 051 kkr varav ca 259 kkr avser oktober till december 2009.

Pension

För tidigare VD Kaj Essinger har bolaget tecknat en pensionsförsäkring motsvarande pension enligt ITP-plan med pensionsålder 67 år. För VD Agneta Peterz betalas en pensionsförsäkring motsvarande 35 % på lön. Andra ledande befattningshavare omfattas i likhet med övriga anställda av pensionsplaner genom kollektivavtal och socialförsäkringslagar, vidare beskrivet under not 1 Redovisningsprinciper.

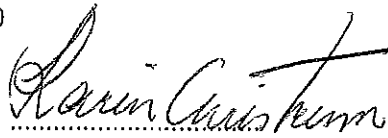
Avgångsvederlag

Avtal med VD i moderbolaget om avgångsvederlag och andra ersättningar om uppdraget upphör i förtid har ej ingåtts. VD i dotterbolaget har ett avtal om avgångsvederlag uppgående till en årslön. I samband med att dotterbolagets verksamhet överförs till moderbolaget och VD Jonas Dieden därmed lämnar bolaget har ett avgångsvederlag utbetalats om 1 231 kkr. Vid uppsägning från bolagets sida och vid egen uppsägning har andra ledande befattningshavare tre till sex månaders uppsägningstid.

	2009	2008
Not 17 Arvoden till revisorer (kostnadsförda) (moderbolaget)		
<i>Revision</i>		
Ernst & Young AB	-255	-255
Lekmannarevisor	<u>-9</u>	<u>-8</u>
	-264	-263
<i>Konsulttjänster</i>		
Ernst & Young AB	-141	-175
Arvoden till revisorer (kostnadsförda) (koncernen)		
<i>Revision</i>		
Ernst & Young AB	-326	-322
Lekmannarevisor	<u>-9</u>	<u>-8</u>
	-335	-330
<i>Konsulttjänster</i>		
Ernst & Young AB	-141	-175
Not 18 Tillgångar som omfattas av försäkringstagarnas förmånsrätt (koncernen och moderbolaget)		
Fordringar på försäkringstagare	6 100 000	5 905 645
Andra finansiella placeringstillgångar	<u>-</u>	<u>-</u>
	6 100 000	5 905 645

GA
Kl. 12

Stockholm den 25 mars 2010

Karin Christensson
Ordförande

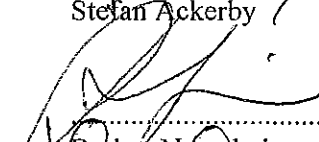
Stefan Ackerby

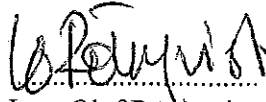
Lars Andåker

Marie Louise Zetterström

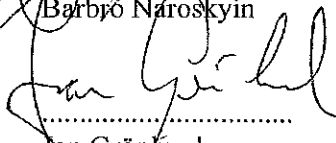
Barbro Naroskyin

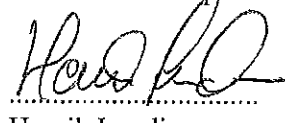
Lars-Olof Rönnqvist

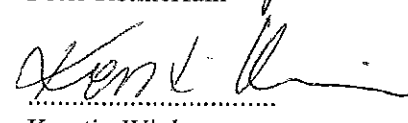
Peter Rönnerfalk

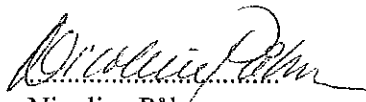
Jan Grönfund

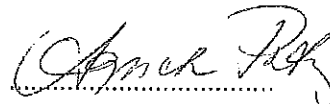
Henrik Lundin

Kerstin Winberg
Arbetsagarrepresentant

Nicoline Pålsson
Arbetsagarrepresentant

Agneta Peterz
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits den 25 mars 2010

Ernst & Young AB
Göran Abrahamson
Auktoriserad revisor

Min granskningsrapport har avgivits den 13 april 2010

Levi Eckeskog
Iekmannarevisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag

Org.nr 516401-8557

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag för räkenskapsåret 2009. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att lagen om årsredovisning i försäkringsföretag tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

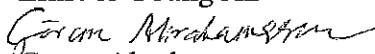
Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen och koncernredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en rättvisande bild av bolagets och koncernens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 25 mars 2010

Ernst & Young AB

Göran Abrahamsson

Auktoriserad revisor

Till Bolagsstämman i
Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag
Organisationsnummer 516401-8557

Granskningsrapport avseende räkenskapsåret 2009

Jag, av bolagsstämman enligt bolagsordningen utsedd lekmannarevisor, har granskat Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolags verksamhet under räkenskapsåret 2009.

Granskningen har utförts enligt vad som stadgas i försäkringsrörelselagen om lekmannarevisor och god revisionssed.

Granskningen har visat på genomgående positiv hantering av interna och externa angelägenheter.

Jag bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll varit god.

Boxholm 2010-04-13

Levi Eckeskog,
lekmannarevisor

STYRELSE, REVISORER OCH FÖRETAGSLEDNING - Moderbolaget

Styrelse

Ordinarie ledamöter valda
av bolagsstämman

Christensson, Karin, ordförande	Hälso- och sjukvårdsdirektör Region Skåne
Ackerby, Stefan	Biträdande Chefekonom Sveriges Kommuner och Landsting
Andåker, Lars	Senior advisor Landstinget Sörmland
Grönlund, Jan	vVD AFA
Lundin, Henrik	Senior advisor
Naroskyin, Barbro	Landstingsdirektör Landstinget i Östergötland
Rönnerfalk, Peter	Chefläkare Stockholms läns landsting
Rönnqvist, Lars-Olof	Hälso- och sjukvårdsdirektör Västra Götalandsregionen
Zetterström, Marie-Louise	VD Förenade Liv
Pålsson, Nicoline	Arbetstagarrepresentant
Winberg, Kerstin	Arbetstagarrepresentant

Revisorer

Ordinarie revisor vald
av bolagsstämman
Ernst & Young AB

representeras av
Göran Abrahamsson
Auktoriserad revisor

Lekmannarevisor vald av
bolagsstämman

Eckeskog, Levi

Boxholm

Lekmannarevisorsuppleant vald
av bolagsstämman

Martinsen, Jan-Erik

Tvååker

Företagsledning

Peterz, Agneta

Verkställande direktör

KW GA
PB

PATIENTSKADENÄMNDEN OCH PATIENTFÖRSÄKRINGSFÖRENINGEN

Patientskadenämnden (PSN) skall avge rådgivande yttranden i ärenden om ersättning enligt patientskadelagen som hänskjutits till nämnden av patient eller annan skadelidande, vårdgivare, försäkringsgivare eller domstol. I sådant ärende får nämnden också yttra sig över skadeståndsrättsliga krav från patienten eller annan skadelidande.

PSN får även avge rådgivande yttranden över ersättningsfall där skadan inträffat före patientskadelagens ikraftträdande och där fråga är om tillämpning av ersättningsbestämmelserna för patientförsäkring vid behandlingsskada.

Nämnden skall verka för en enhetlig och rättvis tillämpning av patientskadelagens regler om patientskadeersättning.

PSN består av ordförande och sex andra ledamöter. Ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare. Av de andra ledamöterna skall tre företräda patienternas intressen, en vara medicinskt sakkunnig, en vara väl förtrogen med personskadereglering hos försäkringsgivare (försäkringsgivarledamot) samt en ha särskild kunskap om verksamhet som rör hälso- och sjukvård. Det skall finnas en eller flera ersättare för ordföranden och övriga ledamöter.

Regeringen utser ordförande och fem andra ledamöter jämte ersättare för dessa. Försäkringsledamoten och ersättare för denne utses av Patientförsäkringsföreningen. Samtliga utses för tre år. PSN:s yttrande skall vara skriftligt och avges utan kostnad för skadelidande. Arbetsordning för nämnden fastställs av regeringen.

Patientförsäkringsföreningen (PFF) har det ekonomiska ansvaret för nämnden och upprättar verksamhetsplan och budget för nämndens arbete. Föreningen svarar för att sekreterare ställs till PSN:s förfogande och att administrativ och annan service tillhandahålls nämnden.

PFF är en ideell förening och medlemskap är obligatoriskt för de försäkringsgivare som tillhandahåller patientförsäkring. År 2009 hade föreningen 13 medlemmar. PFF:s styrelse har fem ledamöter. Av dessa nomineras två av LÖF.

Om en patient skadas av en oförsäkrad vårdgivare svarar de försäkringsbolag som ingår i PFF solidariskt för den ersättning som betalas ut.

Utbetalda ersättningar med fördelning på ersättningstyp:	2007		2008		2009	
	Mkr		Mkr		Mkr	
Lyte och men	83,9		121,0		110,8	
Olägenheter	32,9		38,9		25,7	
Sveda och värk	47,8		56,2		54,1	
<i>S:a ideell ersättning</i>	164,6	45,5 %	216,1	48,7 %	190,6	43,0 %
Kostnader	33,0		35,6		21,3	
Inkomstförlust	133,4		152,0		149,8	
Ersättning vid dödsfall	5,0		5,4		5,2	
Dröjsmålsränta	15,4		22,5		15,8	
<i>S:a ekonomisk ersättning</i>	186,8	51,6 %	215,5	48,6 %	192,1	43,3 %
Delsumma	351,4		431,6		382,7	
Patientskadenämnden	10,5	2,9 %	11,8	2,7 %	11,8	2,7 %
Summa Totalt	361,9	100,0 %	443,4	100,0 %	394,5	89,0 %

Ärendestatistik

Skadestatistik (exkl Hepatit C och Hypofraktionering) för åren 2000-2009:

Viss osäkerhet föreligger avseende fördelningen mellan patientförsäkring och ex gratia-åtagande för hepatit C.

Totalt **anmälda** skador 1975-2009 uppgår till 215 468 stycken varav för åren 2000-2009:

Beslut om ersätta respektive avböjda skador 2000-2009:

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 *)	2009
ersätta	3 431	3 627	4 062	4 102	3 304	3 726	4 157	4 671	4 738	4 270
avböjda	4 277	4 552	5 239	5 194	4 664	4 927	5 537	6 061	6 450	6 044
	7 708	8 179	9 301	9 296	7 968	8 653	9 694	10 732	11 188	10 314
Procent ersätta	44,51	44,35	43,67	44,13	41,47	43,06	42,88	43,52	42,35	41,40

*) Fr. o. m. 2008 redovisas beslut enligt PSR:s skadeflödesrapport som enbart mäter förstabeslut. Detta leder till att andelen ersätta blir något underskattad jämfört med tidigare år, då omprövningar som leder till ersättning inte kommer med.

Utredningsbalans vid utgången av varje år:	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
under omprövning	1 774	1 684	1 665	1 536	1 369	1 265	1 316	1 314	1 458	1 314
under utredning	4 667	5 579	4 937	4 627	5 845	6 632	6 556	5 557	4 321	4 102
S:a utredningsbalans	6 441	7 263	6 602	6 163	7 214	7 897	7 872	6 871	5 779	5 416

Skador under ersättning, exkl definitiva livräntor, vid utgången av:

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Antal skador	6 465	7 264	7 474	7 352	6 566	6 354	6 824	7 124	7 521	6 856

Tvister

Patientskadenämnden har under 2009 avgjort totalt 961 (896 år 2008) ärenden som avsåg LÖF.

	2009	2008
Fråga om ersättningsbar skada förelegat	663	629
varav patientens yrkande bifallits	55 (ca 8,3 %)	36 (ca 6 %)
Ärenden om ersättningens storlek	251	211
varav antal ändringar	44	34
Ärenden om preskription	40	41
varav antal ändringar	4	2
Totalt antal ärenden som ändrades till patientens fördel	103 (ca 11 %)	72 (ca 9 %)
Promemorior angående överklaganden överlämnade till Patientskadenämnden	954	843
Skiljeärenden	9	10
varav avkunnade skiljedomar	6	4
varav patientens yrkande bifallits helt eller delvis	1	1
Antal skiljeförfaranden (vid årsskiftet)	4	6
Antal mål i allmän domstol där patient väckt talan mot försäkringstagarna eller LÖF (vid årsskiftet)	14	19
Avkunnade domar	4	6
varav patientens talan bifölls	2	0
Under året ingivna stämningar	14	11
varav riktade mot försäkringstagarna	1	2
varav riktade mot LÖF	13	9